

Postanowieniem z dnia 19.11.2014 r. SO w/m :

I. sprostować oczywistą omyłkę popełnioną w podpunkcie 3 punktu I sentencji postanowienia wydanego w dniu 7 listopada 2014 r. w ten sposób, że zamieszczonemu tam rozstrzygnięciu nadać następujące brzmienie:

„ w punkcie 6 tytułem spłaty zasądzić od uczestniczki postępowania N. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 3.382,49 (trzech tysięcy trzystu osiemdziesięciu dwóch 49/100) zł, płatną w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, z 13 % w stosunku rocznym w razie opóźnienia w płatności”;

II. sprostować oczywistą omyłkę popełnioną w podpunkcie 4 punktu I sentencji postanowienia wydanego w dniu 7 listopada 2014 r. w ten sposób, że zamieszczonemu tam rozstrzygnięciu nadać następujące brzmienie:

„ po punkcie 6 dodać punkt 6a i tytułem spłaty zasądzić w nim od uczestnika postępowania P. O. na rzecz wnioskodawczyni M.

C. kwotę 55.810,49 (pięćdziesięciu pięciu tysięcy osmiuset dziesięciu 49/100) zł, przy czym płatność tej kwoty rozłożyć na 3 (trzy) raty, z których pierwsza, w wysokości 15.810,49 (piętnastu tysięcy osmiuset dziesięciu 49/100) zł, płatna będzie w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, zaś 2 (dwie) pozostałe w wysokości po 20.000,00 (dwadzieścia tysięcy) zł każda, płatne będą odpowiednio w terminach: dwunastu i osiemnastu miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, z 13 % w stosunku rocznym w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek raty:”.

Sygn. akt II Ca 871/14

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bożena Sztomber

Sędziowie: SSO Renata Tabor

SSR del Sławomir Kuczyński (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd Zofia Szczęsłowicz

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku M. C.

z udziałem N. O. i P. O.

o podział majątku wspólnego i dział spadku

na skutek apelacji wnioskodawczyni M. C. i uczestników postępowania N. O. i P. O.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 11 kwietnia 2014 r. sygn. akt I Ns 2221/12

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1. **w punkcie 2 pod literą c wartość udziału w nieruchomości tam opisanej określić na 56.670 zł,**
2. **w punkcie 5 pod literą a zarządzić sprzedaż – stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego – udziału w wysokości 1/2 (jednej drugiej) części w prawie własności nieruchomości rolnej opisanej szczegółowo pod literą c punktu 2 postanowienia, zaś uzyskaną w drodze licytacji publicznej kwotę podzielić pomiędzy wnioskodawczynię M. C. i uczestników postępowania N. O. i P. O. stosownie do przypadających im udziałów w spadku pozostałym po A. O., synu A. i M., zmarłym dnia (...) w B. i tamże ostatnio stale zamieszkałym, czyli po 1/3 (jednej trzeciej) części,**
3. **w punkcie 6 tytułem spłaty zasądzić od uczestniczki postępowania N. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 29.596,50 (dwudziestu dziewięciu tysięcy pięciuset dziewięćdziesięciu sześciu 50/100) zł, przy czym płatność tej kwoty rozłożyć na 3 (trzy) raty, z których pierwsza, w wysokości 9.596,50 (dziewięciu tysięcy pięciuset dziewięćdziesięciu sześciu 50/100) zł, płatna będzie w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, zaś 2 (dwie) pozostałe w wysokości po 10.000,00 (dziesięć tysięcy) zł każda, płatne będą odpowiednio w terminach: dwunastu i osiemnastu miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, z 13 % w stosunku rocznym w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek raty,**
4. **po punkcie 6 dodać punkt 6a i tytułem spłaty zasądzić w nim od uczestnika postępowania P. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 29.596,50 (dwudziestu dziewięciu tysięcy pięciuset dziewięćdziesięciu sześciu 50/100) zł, przy czym płatność tej kwoty rozłożyć na 3 (trzy) raty, z których pierwsza, w wysokości 9.596,50 (dziewięciu tysięcy pięciuset dziewięćdziesięciu sześciu 50/100) zł, płatna będzie w terminie sześciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, zaś 2 (dwie) pozostałe w wysokości po 10.000,00 (dziesięć tysięcy) zł każda, płatne będą odpowiednio w terminach: dwunastu i osiemnastu miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszego postanowienia, z 13 % w stosunku rocznym w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek raty,**
5. **po punkcie 6a dodać punkt 6b i tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O., rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego N. O. na majątek wspólny A. O. i N. O. oraz rozliczenia spłaconych przez N. O. długów spadkowych zasądzić od uczestniczki postępowania N. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 10.540,04 (dziesięciu tysięcy pięciuset czterdziestu 04/100) zł,**
6. **po punkcie 6b dodać punkt 6c i tytułem rozliczenia nakładów**

poczynionych z majątku wspólnego A. O.

i N. O. na majątek osobisty A.

O., zasądzić od uczestnika postępowania P.

O. na rzecz wnioskodawczynie M. C. kwotę 14.027,24 (czternastu tysięcy dwudziestu siedmiu 24/100) zł,

7. w punkcie 8 ustalić wysokość wydatków w sprawie na kwotę

2.627,18 zł,

8. w punkcie 9 pod literą a nakazać pobrać od wnioskodawczynie M. C. kwotę 302,72 (trzystu dwóch 72/100) zł tytułem

nieuiszczonych wydatków w sprawie,

9. w punkcie 9 po literze b dodać literę c i nakazać pobrać od uczestników postępowania N. O. i P.

O. kwoty po 12,23 (dwanaście 23/100) zł tytułem nieuiszczonych wydatków

w sprawie;

II. oddalić obie apelacje w pozostałym zakresie;

III. stwierdzić, że wnioskodawczynie i uczestnicy postępowania ponoszą we

własnym zakresie koszty postępowania odwoławczego związane ze swym udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie M. C. we wniosku opatrzonym datą 16 listopada 2012 r. wniosła o dokonanie działu spadku pozostałego po ojcu A. O. i zniesienie współwłasności wchodzących w skład spadku nieruchomości. Po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska co do przedmiotu postępowania wnioskodawczynie wskazywała, że w skład spadku pozostałego po zmarłym ojcu wchodzi: udział w wysokości 1/2 części w spółdzielczym własnościowym lokalu mieszkalnym położonym w B. przy ul. (...), zabudowana domem mieszkalnym działka gruntu położona w B. przy ul. (...), o numerze geodezyjnym (...), udziały we współwłasności niezabudowanych działek położonych w B. w obrębie S., oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) (udziały w wysokości 1/2 części) oraz (...) (udział w wysokości 1/3 części) oraz prawo użytkowania w części 20875/4921190 i części 10118/4921190 działek o numerach geodezyjnych: (...)

Wnioskodawczynie wniosła o przyznanie w ramach działu spadku pozostałego po A. O. na jej rzecz działki o numerze (...), natomiast na rzecz uczestników – pozostałych składników majątkowych, z jednoczesnym obowiązkiem rozliczenia spłat.

Uczestnicy postępowania N. O. i P. O. po ostatecznym sprecyzowaniu swego stanowiska co do przedmiotu postępowania przychylali się do wniosku co do zasady, wnosząc nadto o dokonanie podziału majątku wspólnego małżonków A. i N. O., z jednoczesnym rozliczeniem nakładów poczynionych z majątku osobistego N. O. na majątek wspólny małżonków oraz z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty A. O.. Domagali się też rozliczenia nakładów za pogrzeb A. O. oraz zasądzenia na poczet sched spadkowych kosztów wykształcenia ogólnego i zawodowego M. C..

Co do sposobu dokonania podziału majątku wspólnego i działu spadku oświadczyli, iż wnoszą o przyznanie wszystkich nieruchomości, poza działką oznaczoną numerem (...), na ich rzecz, z jednoczesnym zasądzeniem na rzecz wnioskodawczynie odpowiedniej kwoty tytułem spłaty, rozłożonej na 10 rat.

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim postanowieniem wydanym w dniu 11 kwietnia 2014 r.:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego A. O. i N. O. wchodzi:

- a. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w B. przy ul. (...), pozostające w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w B. wraz z wkładem budowlanym o wartości 104.856,00 zł,
  - b. nakłady na nieruchomość oznaczoną numerem geodezyjnym (...), położoną w S., gmina B., posiadającą urzędzoną księgę wieczystą o numerze (...), stanowiącą własność A. O., w postaci budynku mieszkalnego o wartości 168.327,00 zł;
2. ustalił, że w skład spadku po A. O. wchodzi:
- a. udział w wysokości 1/2 części w majątku szczegółowo opisanym w punkcie 1,
  - b. prawo własności zabudowanej nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,3272 ha, położonej w S., gm. B., posiadającej urzędzoną księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 287.919 zł,
  - c. udział w wysokości 1/2 części we własności nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), posiadającej urzędzoną księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 56.370 złotych,
  - d. udział w wysokości 1/2 (jednej drugiej) części we własności nieruchomości rolnej położonej w S. gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), posiadającej urzędzoną księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 1.385,00 zł,
  - e. udział w wysokości 1/3 części we własności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,5169 ha, posiadającej urzędzoną księgę wieczystą o numerze (...), o wartości 2.624,00 zł,
  - f. udział w wysokości (...) i (...) w serwitucie składającym się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...), położonych w obrębie S., gm. B., o wartości 1.550,00 zł;
3. ustalił, że wnioskodawczyni N. O. dokonała nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny o wartości 7.350,00 zł oraz pokryła dług spadkowy poprzez poniesienie kosztów pogrzebu w kwocie 7.111,64 zł;
4. oddalił wnioski zainteresowanych o zaliczenie na poczet sched spadkowych kosztów wykształcenia ogólnego i zawodowego;
5. dokonał podziału majątku wspólnego A. O. i N. O. i działu spadku po A. O. w ten sposób, że:
- a. na rzecz wnioskodawczyni M. C. przyznać udział w wysokości 1/2 części we własności nieruchomości oznaczonej numerem (...), opisany szczegółowo w punkcie 2 c,
  - b. na współwłasność w częściach równych uczestników postępowania N. O. i P. O. składniki majątkowe opisane szczegółowo w punkcie 1 i 2 a, b, d, e, f;
6. zasądził solidarnie od uczestników postępowania N. O. i P. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 76.692,79 zł, płatną w czterech ratach, z których pierwsze trzy raty w wysokości po 20.000,00 zł, płatne kolejno w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia, trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia i pięciu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, a ostatnia czwarta rata w wysokości 16.692,79 zł płatna w terminie siedmiu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia – wraz z odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;
7. ustalił wysokość opłaty sądowej na kwotę 1500,00 zł;
8. ustalił wysokość wydatków w sprawie na kwotę 2.626,73 zł i uznał je za pokryte przez zainteresowanych do kwoty 2.300,00 zł;
9. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim):

- a. od wnioskodawczyni M. C. kwotę 326,73 zł tytułem nieuiszczonych wydatków w sprawie,
  - b. solidarnie od uczestników postępowania N. O. i P. O. kwotę 500 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej;
10. stwierdził wreszcie, że zainteresowani ponoszą we własnym zakresie pozostałe koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, iż A. O. i N. O. zawarli związek małżeński w dniu (...). Nie zawierali oni umów majątkowych małżeńskich, a ich małżeństwo ustało z chwilą śmierci A. O., tj. w dniu (...)

Wedle dalszych ustaleń Sądu Rejonowego, w trakcie małżeństwa małżonkowie A. i N. O. z dniem 7 sierpnia 1981 r. uzyskali przydział lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w B. przy ul. (...), o powierzchni 39 m², które zostało następnie w dniu 23 września 1994 r. przekształcone na spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i aktualnie pozostaje w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w B., przedstawiając wartość rynkową wraz z wkładem budowlanym, według stanu z dnia (...) i cen z chwili szacowania, na kwotę 104.856,00 zł. W poczet wkładu mieszkaniowego na przedmiotowy lokal mieszkalny dokonano zaliczenia wkładu lokatorskiego w wysokości 25.400,00 starych zł, który przelano z książeczki mieszkaniowej należącej do N. O., a która to kwota stanowi w chwili obecnej, po zwaloryzowaniu jej wskaźnikami inflacji określonymi przez GUS, równowartość 7.350,00 zł.

Sąd pierwszej instancji wskazał następnie, że w dniu 26 sierpnia 1994 r. A. O. w drodze umowy darowizny nabył własność niezabudowanej nieruchomości rolnej oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), o powierzchni 0,3272 ha, położonej w B., obręb S., dla której Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Ponadto na mocy tej samej umowy A. O. nabył również udział w wysokości 1/2 części w niezabudowanych nieruchomościach rolnych oznaczonych numerami (...), o łącznej powierzchni 0,6522 ha, położonych w B., obręb S., dla których Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), oraz udział w wysokości 1/3 części w niezabudowanej działce o numerze (...), o powierzchni 0,5169 ha, położonej w B., obręb S., dla której Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Wszystkie te nieruchomości weszły w skład majątku odrębnego A. O.. Nadto, w związku legitymowaniem się tytułem prawnym do wyżej wymienionych nieruchomości, A. O. uzyskał udziały w wysokości (...) i (...) w serwitucie składającym się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...). Wartość rynkowa tych nieruchomości, według ich stanu z dnia (...) i cen z chwili szacowania, wynosi: w przypadku działki o numerze (...) – 119.592,00 zł, w przypadku działki o numerze (...) – 56.370,00 zł, w przypadku działki o numerze (...) – 1.385,00 zł, w przypadku działki o numerze (...) – 2.646,00 zł, zaś w przypadku działek o numerach: (...) – 1.550,00 zł.

Sąd Rejonowy podniósł dalej, iż w trakcie trwania małżeństwa, bo w latach 1994-2001, A. O. i N. O. na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...) wzniesli budynek mieszkalny, którego wartość, według stanu z dnia ustania wspólności ustawowej i cen obowiązujących w czasie orzekania, wynosi 168.327,00 zł. Z kolei wartość nieruchomości wraz z przedmiotowym budynkiem według tych samych kryteriów wynosi 287.919,00 zł.

Ponadto Sąd pierwszej instancji ustalił, że A. O. zmarł w dniu (...), a spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: żona N. O., córka M. C. i syn P. O. – w częściach po 1/3 każde z nich, co stwierdza prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 4 października 2012 r., wydane w sprawie o sygnaturze akt I Ns 1774/12.

Sąd Rejonowy podniósł następnie, że N. O. poniosła udokumentowane wydatki na pogrzeb A. O. w łącznej kwocie 7111,64 zł, z których część została pokryta z zasiłku z ZUS – w kwocie około 4.000,00 zł.

W dalszej części uzasadnienia postanowienia z dnia 11 kwietnia 2014 r. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż Bezsprzeczne jest, iż art. 689 k.p.c. zezwala na połączenie w jednym postępowaniu sprawy o dział spadku ze sprawą o zniesienie współwłasności i sprawą o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. Gdy w skład spadku wchodzi udział w majątku, który był objęty wspólnością małżeńską i wcześniej nie doszło do przesądzenia ewentualnych zwrotów z tytułu nakładów, wydatków oraz innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek odrębny lub odwrotnie, połączenie w jednym postępowaniu działu spadku z podziałem majątku wspólnego po ustaniu

wspólności majątkowej małżeńskiej jest konieczne. Dopóki bowiem nie nastąpi przesądzenie wspomnianych zwrotów, nie jest możliwe, według art. 684 k.p.c., ustalenie składu i wartości dzielonego spadku.

Sąd ten podniósł następnie, że w opisanym wyżej przypadku oprócz wniosku o dział spadku niezbędne było zatem złożenie wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej. We wniosku z dnia 16 listopada 2012 r. wnioskodawczyni określiła sprawę jako dział spadku i zniesienie współwłasności. Niemniej jednak z treści tego wniosku wynikało jednoznacznie, iż domaga się ona przed dokonaniem działu spadku podziału majątku między zmarłym w dniu (...). A. O. a jego małżonką (uczestniczką postępowania N. O.). Postępowanie o dział spadku, o podział majątku wspólnego i o zniesienie współwłasności przebiega bowiem według identycznych podstawowych reguł; przywołał przy tym regulacje z art. 46 k.r.o, z art. 212 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. oraz z art. 618-625 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c..

Po przytoczeniu treści 46 k.r.o. w zw. z art. 1037 § 1 k.c., art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 684 k.p.c. oraz art. 32 § 1 k.r.o. Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim podniósł, że na datę śmierci spadkodawcy A. O. w skład majątku wspólnego A. O. i N. O. wchodziło ponad wszelką wątpliwość spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego o numerze (...), położone w B. przy ul. (...), pozostające w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w B., wraz z wkładem budowlanym o wartości 104.856, 00 zł. Wartość przedmiotowego lokalu mieszkalnego ów Sąd przyjął według stanu na datę śmierci spadkodawcy A. O. (tj. według stanu na dzień (...)) i cen z daty orzekania. Przy jego wycenie Sąd pierwszej instancji oparł się na opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości M. A. (1), uznając sporządzoną przez tegoż biegłego opinię jako rzeczową i logiczną. Wycena uwzględniała, opinii tego Sądu, zarówno lokalizację, technologię, wielkość, jak też i standard powyższej nieruchomości. Jednocześnie, z uwagi na fakt, iż w poczet wkładu mieszkaniowego na przedmiotowy lokal mieszkalny N. O. z własnej ksiąteczki mieszkaniowej dokonała nakładu w postaci wkładu lokatorskiego w wysokości 25.400 starych zł., a która to kwota stanowi w chwili obecnej, po zwaloryzowaniu jej wskaźnikami inflacji określonymi przez GUS, równowartość kwoty 7.350,00 zł – co jednoznacznie wynika z pełnej i jasnej opinii biegłego sądowego M. K. – należało wartość wchodzącego w skład spadku spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o tę kwotę zmniejszyć.

Sąd Rejonowy skonstatował następnie, że niewątpliwie poza sporem pozostawała również okoliczność, iż w trakcie w trakcie trwania związku małżeńskiego A. O. i N. O. na działce o numerze (...), należącej do A. O., wzniesiony został budynek mieszkalny, który zgodnie z zasadą superficies solo cedit stanowił wyłączną własność A. O., a którego wartość na datę śmierci spadkodawcy wynosiła 168.327,00 zł. Spór koncentrował się natomiast wokół tego, czy budynek ten został zbudowany ze środków pochodzących z majątku osobistego spadkodawcy (jak wskazywała wnioskodawczyni), czy też ze środków pochodzących z majątku wspólnego spadkodawcy i uczestniczki postępowania N. O.. Z zeznań uczestniczki postępowania wynika, że budowa domu była finansowana z zarobków jej i spadkodawcy; dlatego też Sąd pierwszej instancji uznał, że dom posadowiony na działce oznaczonej numerem (...) stanowi nakład z majątku wspólnego uczestniczki postępowania N. O. i spadkodawcy na majątek osobisty spadkodawcy.

Niekwestionowanym było też, jak wskazał dalej Sąd Rejonowy, iż majątek spadkowy po A. O. uzupełniały udziały w nieruchomościach, jakie spadkodawca nabył w dniu 26 sierpnia 1994 r. w drodze umowy darowizny, a więc: udział w wysokości 1/2 części w niezabudowanych nieruchomościach rolnych o numerach: (...), o łącznej powierzchni 0,6522 ha, położonych w B., obręb S. oraz udział w wysokości 1/3 części w niezabudowanej działce o numerze (...), o powierzchni 0,5169 ha, położonej w B., obręb S.. W skład spadku wchodziły także udziały w wysokości (...) i (...) w serwitucie składającym się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...). Poza działką oznaczoną numerem (...) bezsporna była również wartość powyższych składników majątkowych. W przypadku natomiast rzeczony działki spór wywiązał się na tle jej charakteru gospodarczego, jaki ona spełnia, a więc czy jest ona działką rolną, czy też działką miejską, co w dalszej perspektywie w zasadniczej mierze rzutuje na jej wartość. Biegły M. A. (1) w swojej uzupełniającej opinii przyjął, że część działki o numerze (...) może być przeznaczona pod zabudowę zagrodową, natomiast pozostała część jest gruntem rolnym i stąd ustalił jej wartość na kwotę 45.624,00 zł. Biegły, ustalając taką wartość, miał na względzie takie parametry jak: położenie szczegółowe nieruchomości i atrakcyjność lokalizacyjna, wielkość i kształt działki, stan zagospodarowania i przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, a nadto brak warunków zabudowy. Zmianę swojej wcześniejszej opinii należycie umotywował, szczegółowo wskazując

przyczyny zmiany. W ocenie Sądu pierwszej instancji opinia biegłego M. A. (1) jawi się jako jasna i pełna, stąd może stanowić przedmiot ustaleń faktycznych w tym przedmiocie. W toku postępowania nie ujawniły się jakiegokolwiek okoliczności mogące podważyć zaufanie do wiedzy i bezstronności biegłego. Ostatecznie, z uwagi na fakt, iż w odniesieniu do tej działki wydana obecnie została decyzja o warunkach zabudowy, jej wartość rynkowa ulec winna odpowiedniej modyfikacji i według stanu z dnia (...) i cen z chwili szacowania wynosi aktualnie 56.370,00 zł. Przyjmując wartość za operatem szacunkowym biegłego sądowego Sąd Rejonowy nie podzielił jednocześnie zarzutów wnioskodawczyni, iż wartość wycenionej działki jest dużo mniejsza. Zeznająca w tej sprawie w charakterze świadka wnioskodawczyni nie posiada wiadomości fachowych w przedmiocie wyceny, a jej relacje co do wartości gruntu mają jedynie subiektywny wymiar.

Sąd Rejonowy wskazał następnie, że w skład schedy spadkowej po A. O. nie wchodziły natomiast koszty wykształcenia ogólnego i zawodowego dzieci spadkodawcy. W świetle art. 1043 k.c. koszty te podlegają zaliczeniu na schedę spadkową jedynie wówczas, gdy przekraczają miarę przyjętą w danym środowisku. Tymczasem w realiach niniejszej sprawy o takiej sytuacji nie może być w ogóle mowy. Zarówno z zeznań wnioskodawczyni, jak i uczestników postępowania wynika bowiem, iż koszty, jakie w związku z wychowaniem poniósł spadkodawca oraz uczestniczka postępowania, mieściły się w granicach ustawowo przyjętych i w żadnym razie ich nie przekraczały. Ze zgodnych zeznań zainteresowanych wynikało, że wnioskodawczyni studiowała przez cztery miesiące germanistykę w M. na Białorusi, a następnie kontynuowała naukę w Kolegium J. Obcych w B.. Rodzice finansowali jej naukę do 2000 roku (do czasu jej zamążpójścia). Studia w M. były nieodpłatne, a rodzice wnioskodawczyni finansowali jej koszty utrzymania, podręczników i koszty podróży. Nauka w Kolegium J. Obcych była z kolei odpłatna. Początkowo koszt jednego semestru wynosił 1.600,00 zł. Wnioskodawczyni w trakcie nauki dorabiała, udzielając korepetycji. Uczestnik postępowania studiuje do chwili obecnej na kierunku europeistyka. Od drugiego roku uzyskuje dochody z działalności muzycznej. Powyższe okoliczności przekonują, zdaniem Sądu pierwszej instancji, iż żadne z dzieci spadkodawcy nie otrzymało wykształcenia przekraczające przeciętną na miarę. Regułą stanowi fakt, iż rodzice finansują swoim dzieciom studia dzienne, nieodpłatne, a od lat 90-tych ubiegłego wieku, a więc od czasów, gdy studiowała wnioskodawczyni, normą stało się także finansowanie studiów odpłatnych. Sfinansowanie jednego semestru studiów na B. także nie przekracza przeciętnej miary. Doświadczenie życiowe wskazuje bowiem, że często zdarza się, iż absolwenci liceów z B., H., czy B. wybierają studia na B., korzystając z możliwości, jakie stwarza im nauka w szkołach z białoruskim językiem nauczania. Koszty studiów na Białorusi nie przewyższają kosztów studiów na polskich uczelniach, a w każdym razie uczestnicy nie przedstawili na tę okoliczność żadnych dowodów. Wnioskodawczyni nie udowodniła zaś, iż koszt wykształcenia jej brata przewyższa przeciętną miarę.

Sąd Rejonowy podniósł dalej, że wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni do schedy spadkowej nie wchodziła kwota polisy na życie z (...), którą otrzymał uczestnik postępowania P. O., gdyż z uwagi na osobisty charakter – w myśl art. 922 § 2 k.c. – stanowiła ona prawo, które przeszło na ściśle oznaczoną osobę.

Z kolei twierdzenia uczestniczki postępowania N. O., iż pokryła ona koszty pogrzebu spadkodawcy okazały się, w opinii tego Sądu, uzasadnione. Pozostali zainteresowani potwierdzili tę okoliczność. Uczestniczka przedstawiła faktury i rachunki związane z pogrzebem na łączną kwotę 7.350,00 zł. Twierdziła wprawdzie, że poniosła koszty w znacznie wyższej wysokości, jednakże tego nie udowodniła. Przyznała także, że otrzymała zasiłek pogrzebowy w wysokości około 4.000,00 zł i taki zasiłek w roku 2012 rzeczywiście był wypłacony. Rozliczeniu w niniejszym postępowaniu podlegają zatem koszty pogrzebu niezajdujące pokrycia w zasiłku pogrzebowym, czyli kwota 3.350,00 zł. W myśl art. 1034 § 1 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

Po przywołaniu art. 43 § 1 k.r.o. i ustaleniu udziałów zainteresowanych we współwłasności majątku będącego przedmiotem postępowania, Sąd pierwszej instancji wskazał, że dokonując działu spadku po zmarłym A. O. zgodnie z wnioskiem wnioskodawczyni i uczestników postępowania Sąd ten udział w wysokości 1/2 części we własności nieruchomości oznaczonej numerem (...) przyznał na rzecz wnioskodawczyni M. C., natomiast pozostałe składniki majątkowe przyznał na współwłasność w częściach równych na rzecz uczestników postępowania N. O. i P. O..

Stanowisko wnioskodawczynie, która wносиła o przyznanie jej udziału w nieruchomości oznaczonej numerem (...) tylko pod warunkiem, że sąd przyjmie jej wartość wskazaną w pierwszej opinii biegłego sądowego M. A. (1), nie zasługiwało na uwzględnienie, mimo, iż uczestnicy ostatecznie wyrazili na to zgodę. Zgodnie z przepisami art. 687 k.p.c. i art. 688 k.p.c. w zw. z art. 622 k.p.c. sąd jest związany zgodnym wnioskiem co do sposobu działu spadku, jeżeli projekt podziału nie sprzeciwia się prawu, ani zasadom współżycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych, przy czym zgodny wniosek może także dotyczyć zgodnego wniosku o ustalenie wartości składników spadku. Zaakceptowanie stanowiska wyrażonego przez zainteresowanych na ostatniej rozprawie doprowadziłoby do rażącego naruszenia interesu uczestników postępowania. Oznaczałoby bowiem, iż wnioskodawczynie otrzymałaby składnik majątkowy o znacznie większej wartości, niż ustalona w orzeczeniu, oraz dopłatę znacznie przekraczającą tę, która się jej należy. Uczestnicy zaś byłiby obciążeni obowiązkiem dopłaty ponad miarę. Podkreślił przy tym, iż wnioskodawczynie od początku postępowania była zainteresowana przejęciem udziału w nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...). Jej stanowisko, w którym uzależniła ostatecznie chęć przejęcia tej nieruchomości od przyjęcia określonej wartości, pozostaje bez znaczenia, gdyż wartość nieruchomości to czynnik obiektywny, niezależny od woli zainteresowanych.

Sąd Rejonowy podniósł dalej, że z uwagi na to, iż z tytułu podziału majątku wspólnego i działu spadku wnioskodawczynie M. C. otrzymała składnik majątkowy, który nie wyczerpywał równowartości jej udziału spadkowego, zasadnym było zasądzenie na jej rzecz od uczestników postępowania N. O. i P. O. solidarnie kwoty 76.692,79 zł. Zasądzona kwota pomniejszona została o koszty pogrzebu, stanowiące, stosownie do art. 922 § 3 k.c., dług spadkowy po zmarłym A. O., a opisane w punkcie 3 postanowienia.

Zasadnym było też – wedle kolejnych twierdzeń Sądu pierwszej instancji – rozłożenie spłaty należności przez uczestników postępowania na rzecz wnioskodawczynie na cztery raty, z których pierwsze trzy w wysokości 20.000,00 zł płatne będą kolejno w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia, trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia i pięciu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, a ostatnia, czwarta, płatna będzie w terminie 7 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia. Wyznaczone daty spłaty poszczególnych rat umożliwią uczestnikom postępowania zgromadzenie niezbędnych środków na spłatę udziału wnioskodawczynie. Jednocześnie z uwagi na sytuację majątkową zainteresowanych niecelowe było określanie dłuższego, postulowanego przez uczestników postępowania, terminu płatności rat.

Rozkładając świadczenie na raty konieczne było również, zdaniem tego Sądu, określenie ewentualnych ustawowych odsetek, obowiązujących od daty wymagalności poszczególnych rat do dnia zapłaty.

Orzekając o kosztach sądowych, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, iż zarówno uczestnicy postępowania, jak i wnioskodawczynie byli w równym stopniu zainteresowane wynikiem postępowania, stąd też również uczestnicy postępowania powinni ponieść koszty sądowe proporcjonalnie do wielkości swoich udziałów. Z uwagi na fakt, iż uczestnicy postępowania uiścili część kosztów postępowania, brakującą kwotę w wysokości 326,73 zł należało pobrać jedynie od wnioskodawczynie. Mając na uwadze sporny charakter sprawy należało także, ustalając wysokość opłaty sądowej na kwotę 1.500,00 zł, pobrać solidarnie od uczestników postępowania kwotę 500,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej.

Apelację od wskazanego wyżej postanowienia wnieśli wszyscy zainteresowani.

Wnioskodawczynie M. C. zaskarżyła je w części, tj. w części ustalającej wartość składnika majątku opisanego w podpunkcie c punktu 2 postanowienia na kwotę 56.370,00 zł, a nie na kwotę 4.848,00 zł, w części przyznania na rzecz wnioskodawczynie składnika majątku opisanego w podpunkcie c punktu 2 postanowienia za kwotę 56.370,00 zł, w części nie uwzględniającej obowiązku zasądzenia na rzecz wnioskodawczynie od uczestników postępowania kwoty wyższej niż wskazanej w punkcie 6 postanowienia, tj. kwoty 128.214,79 zł, a nadto w części rozłożenia spłaty orzeczonej w punkcie 6 postanowienia na raty, w części ustalającej wysokość opłaty sądowej, w części nakazującej pobranie od wnioskodawczynie na rzecz Skarbu Państwa kwoty 326,73 zł

tytułem nieuiszczonych wydatków w sprawie oraz w części nierozliczenia kosztów postępowania na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy, czyli w zakresie rozstrzygnięć zamieszczonych w podpunkcie c punktu 2, w podpunkcie a punktu 5, w punkcie 6, w punkcie 7, w podpunkcie a punktu 9 i w punkcie 10 postanowienia z dnia 11 kwietnia 2014 r.

Zaskarżonemu orzeczeniu pełnomocnik M. C. zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego:

1) *naruszenie przepisu art. 212 § 1 k.c. poprzez błędne ustalenie wysokości dopłat pieniężnych bez uwzględnienia stanowiska wszystkich uczestników postępowania w zakresie ustalenia wartości nieruchomości o numerze (...) w kwocie wyliczonej w pierwszej opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, tj. w kwocie 4.848,00 zł,*

2) *naruszenie przepisu art. 212 § 2 k.c. poprzez bezpodstawne przyznanie udziału w nieruchomości o numerze (...) przy ustaleniu jego wartości w kwocie 56.370,00 zł na rzecz wnioskodawczyni, wbrew woli i stanowisku wnioskodawczyni,*

3) *naruszenie przepisu art. 212 § 3 k.c. poprzez nieuzasadnione rozłożenie spłaty na rzecz wnioskodawczyni w ratach pomimo, iż dobra sytuacja majątkowa uczestników postępowania N. O. i P.*

O. nie uzasadnia takiego rozstrzygnięcia, a zła sytuacja rodzinna i majątkowa wnioskodawczyni uzasadnia dokonanie spłaty na jej rzecz niezwłocznie po uprawomocnieniu orzeczenia;

II. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy:

1) *naruszenie przepisu art. 622 § 2 k.p.c. poprzez jego pominięcie i orzeczenie co do sposobu zniesienia współwłasności bez uwzględnienia zgodnego wniosku uczestników postępowania, pomimo, iż projekt podziału nie sprzeciwiał się prawu ani zasadom współżycia społecznego,*

2) *naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego akt sprawy i pominięcie okoliczności, iż zmiana wyceny przez biegłego udziału w nieruchomości o numerze (...) była spowodowana nie faktycznymi podstawami, ale pozornymi, wywołanymi działaniem uczestnika P. O. i N. O., zmierzającymi jedynie do podwyższenia wartości składnika majątku, o przyznanie którego wystąpiła wnioskodawczyni,*

3) *naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego akt sprawy i uznanie, że roszczenie o zapłatę kwoty 250,00 zł poniesionej przez powoda tytułem sporządzenia prywatnej kalkulacji szkody jest uzasadnione, w sytuacji gdy ustalenia tej opinii ani nie były podstawą określenia kwoty dochodzonej od pozwanej, ani nie były zbieżne z ustaleniami opinii biegłego sądowego, przez co nie przyczyniły się do poczynienia ustaleń w przedmiotowej sprawie,*

4) *naruszenie przepisu art. 316 § 1 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na pominięciu okoliczności faktycznych istniejących w chwili zamknięcia rozprawy, mających wpływ na sposób podziału majątku będącego przedmiotem postępowania i dokonanie tego podziału wbrew stanowiska wnioskodawczyni i uczestników postępowania,*

5) *naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego pominięcie i niesporządzenie uzasadnienia w zakresie wskazania dokładnej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd*

uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej

orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa – w zakresie nieuwzględnienia wniosku uczestników postępowania o ustalenie wartości nieruchomości o numerze (...) zgodnie z pierwszą opinią biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, oraz w zakresie ustalenia spłaty na rzecz wnioskodawczyni w ratach,

6) naruszenie przepisu art. 520 § 1, 2 i 3 k.p.c. poprzez jego pominięcie i nieuwzględnienie, iż to powódka uiściła koszty postępowania w kwocie 1.700,00 zł, orzeczenie o kosztach postępowania stosowanie do zasady odpowiedzialności za wynik postępowania oraz orzeczenie o wysokości kosztów opłaty sądowej w nadmiernej wysokości,

7) błądną ocenę materiału dowodowego akt sprawy, w szczególności błędną ocenę dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości poprzez uznanie, iż ustalenia udziału w wysokości 1/2 w nieruchomości o numerze (...) w kwocie 4.48,00 zł jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, podczas gdy wartość taka została ustalona przez biegłego sądowego na takiej samej zasadzie, jak wartość pozostałych nieruchomości, a dopiero dodatkowe, pozorne działania pozostałych uczestników postępowania spowodowały hipotetyczne podwyższenie wartości nieruchomości.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł:

1) o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie wartości składnika majątku opisanego w podpunkcie c punktu 2 orzeczenia w wysokości 4.848,00 zł i w konsekwencji o zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawczyni solidarnie kwoty 128.214,79 zł w miejsce kwoty 76.692,79 zł oraz orzeczenie o kosztach postępowania na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy,

2) w przypadku nieprzychylenia się przez Sąd Okręgowy do wniosku o ustalenie wartości nieruchomości opisanej w podpunkcie c punktu 2 zaskarżonego orzeczenia na kwotę 4 848,00 zł – o zmianę orzeczenia w podpunkcie c punktu 2 i przyznanie tego składnika majątkowego uczestnikom postępowania N. O. i P. O. względnie – w razie braku ich zgody – o zarządzenie sprzedaży tegoż lokalu w drodze licytacji,

3) o zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania przed Sądem drugiej instancji,

ewentualnie

4) o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Również w części postanowienie wydane przez Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim w dniu 11 kwietnia 2014 r. zaskarżyli uczestnicy postępowania N. O. i P. O., tj. w zakresie rozstrzygnięć zamieszczonych w punktach 4 i 6 tegoż postanowienia.

Zaskarżonemu orzeczeniu pełnomocnik N. O. i P. O. zarzucił:

1) sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, iż w skład schedy spadkowej po A. O. nie wchodziły koszty wykształcenia ogólnego i zawodowego wnioskodawczyni, uznając, iż koszty te nie przewyższają ponad przeciętnej miary, podczas gdy powyższe pozostaje nieuzasadnione wobec faktu, iż spadkodawca wraz z żoną poniósł, w toku studiów podjętych przez córkę za granicą – w M. (R. B.) – wszelkie koszty związane zarówno z utrzymaniem jak i koszty podręczników oraz podróży, a także

następnie koszty związane z kontynuowaniem studiów niestacjonarnych w kraju, w łącznej kwocie 16.000,00 zł,

2) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na jego wynik, a w szczególności art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów oraz potraktowanie materiału dowodowego sprawy w sposób wybiórczy, skutkujące uznaniem, iż uczestnicy postępowania są w stanie uiścić kwotę w wysokości 76.692,79 zł, zasądzoną tytułem spłaty na rzecz wnioskodawczyni, w czterech ratach, z których pierwsze trzy w wysokości po 20.000,00 zł płatne kolejno w terminie: jednego miesiąca, trzech miesięcy i pięciu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, a czwarta w kwocie 16.692,79 zł w terminie siedmiu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, podczas, gdy mając na uwadze sytuację majątkową zobowiązanych powyższe pozostaje poza ich możliwościami finansowymi.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, pełnomocnik uczestników postępowania wniósł:

1) o zmianę wyżej wymienionego postanowienia poprzez:

- zaliczenie na poczet schedy spadkowej wnioskodawczyni kwoty 8.000,00 zł tytułem rozliczenia kosztów wykształcenia ogólnego i zawodowego poniesionych przez spadkodawcę na jej rzecz,**
- zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwoty 68.692,79 zł tytułem wyrównania udziałów i rozłożenie tej kwoty na 6 rat płatnych w odstępach sześciomiesięcznych każda;**

2) o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestników kosztów postępowania za postępowanie odwoławcze,

ewentualnie

3) o uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim w żądanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestników postępowania N. O. i P. O. nie zasługuje na uwzględnienie, natomiast apelacja wnioskodawczyni M. C. jest w części zasadna – z następujących przyczyn.

Sąd pierwszej instancji w zasadzie wszechstronnie rozważył zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i poczynił prawidłowe, niesprzeczne z tym materiałem ustalenia zarówno co do istnienia przesłanek dokonania podziału majątku wspólnego A. O. i N. O. i działu spadku pozostałego po A. O., jak i co składu majątku wspólnego A. O. i N. O. i składu spadku pozostałego po A. O. oraz wartości poszczególnych składników obu będących przedmiotem postępowania majątków; owe ustalenia Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i uznaje za własne. Sąd Okręgowy aprobuje nadto dokonaną przez ten Sąd ocenę dowodów oraz ocenę materialnoprawną zgłoszonych przez zainteresowanych do tegoż postępowania żądań – z przedstawioną niżej modyfikacją, wynikającą z uwzględnienia w części apelacji wnioskodawczyni. Nie wszystkie bowiem ustalenia i rozstrzygnięcia, poczynione przez Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim i dotyczące wartości udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości opisanej szczegółowo pod literą c punktu 2 zaskarżonego postanowienia i sposobu dokonania działu spadku pozostałego po A. O., zasługują na aprobatę. Z tego też względu argumentacja zamieszczona w apelacji wnioskodawczyni mogła skutkować – w części – postulowaną przez nią zmianą zaskarżonego postanowienia.

Postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy i orzeczenie sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych; uznanie prawidłowości dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych i przedstawionej przez ten Sąd oceny dowodów, zwalnia jednak Sąd drugiej

instancji z obowiązku przeprowadzania na nowo własnej oceny dowodów, zaś szczegółowe odniesienie się do tych ustaleń i ocen, które były kwestionowane w apelacji, zostanie przedstawione poniżej.

W pierwszej kolejności, jako dalej idąca, zostanie poddana ocenie apelacja M. C..

Stosownie do art. 684 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie, poprzez art. 567 § 3 k.p.c., do postępowania o podział majątku wspólnego, skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala sąd. Wartość tych składników ustala się, w przypadku podziału majątku wspólnego, według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy, zaś w przypadku działu spadku ustalenie składu i stanu spadku przez sąd następuje według chwili jego otwarcia (art. 924 k.c.), a jego wartości – na podstawie cen (rynkowych) z chwili dokonywania działu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSNC 1975, nr 6, poz. 90; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 429/09, LEX nr 678022).

Zachowały aktualność wskazania Sądu Najwyższego, zawarte w postanowieniu z dnia 10 grudnia 1969 r., III CRN 432/69, LEX nr 6632, dotyczące prawidłowej realizacji postanowień art. 684 k.p.c. Mianowicie ustalenie składu i wartości ulegającego podziałowi spadku jest – stosownie do dyspozycji art. 684 k.p.c. – punktem wyjściowym rozstrzygnięcia w przedmiocie działu spadku. Od prawidłowego bowiem ustalenia tych elementów zależy określenie wartości udziałów poszczególnych spadkobierców, mogące mieć wpływ na układ sched spadkowych tych spadkobierców, a nadto decydujące o wysokości przysługujących spadkobiercom spłat lub dopłat.

W przypadkach wymagających wiadomości specjalnych, a zatem i przy ustalaniu wartości ulegającego podziałowi spadku, sąd orzekający może – a w zasadzie powinien – skorzystać z pomocy organu pomocniczego wymiaru sprawiedliwości, jakim jest biegły sądowy (por. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 31 § 2 k.p.c.; sąd nie może bowiem dokonywać ustaleń w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych w oderwaniu albo z pominięciem dowodu z biegłych).

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim postanowieniem wydanym na rozprawie wyznaczonej na dzień 23 sierpnia 2013 r. dopuścił – po uprzednim uwzględnieniu zarzutów pełnomocnika uczestników postępowania do sporządzonej w formie pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1), zamieszczonej w piśmie procesowym z dnia 9 lipca 2013 r. – dowód z uzupełniającej opinii tegoż biegłego, a to w celu ustalenia wartości nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), metodą porównawczą, w oparciu o nieruchomości zlokalizowane na terenie gminy miejskiej B..

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego już postanowienia z dnia 11 marca 2010 r., IV CSK 429/09, stosownie do art. 684 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie poprzez art. 567 § 3 k.p.c., do postępowania o podział majątku, skład i wartość majątku podlegającego podziałowi ustala sąd. Wartość tych składników ustala się według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy, co określa wartość przedmiotu majątkowego wchodzącego w skład majątku podlegającego podziałowi według jego wartości rynkowej z chwili podziału.

Wedle art. 149 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 518 z późn. zm.; zwanej dalej u.g.n.) przepisy niniejszego rozdziału – a więc przepisy rozdziału 1 działu IV tej ustawy zatytułowanego przez ustawodawcę jako „Określanie wartości nieruchomości” – stosuje się do wszystkich nieruchomości, bez względu na ich rodzaj, położenie i przeznaczenie, a także bez względu na podmiot własności i cel wyceny, z wyłączeniem określania wartości nieruchomości w związku z realizacją ustawy o scalaniu i wymianie gruntów.

Przepis z art. 149 u.g.n. pozostaje w związku z art. 7 u.g.n., gdzie przewidziano, że ilekroć zachodzi potrzeba określenia wartości nieruchomości, wartość tę określają rzeczoznawcy majątkowi, o których mowa w przepisach rozdziału 1 działu V ustawy. Dotyczy to także szacowania nieruchomości w postępowaniu sądowym, a powołany przez sąd biegły

będący rzeczoznawcą majątkowym obowiązany jest przy określaniu wartości nieruchomości przestrzegać przepisów działu IV u.g.n. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 lutego 2011 r., V ACa 621/10, LEX nr 1001395).

Przepis z art. 154 ust. 1 zdanie pierwsze u.g.n. stanowi, iż wyboru właściwego podejścia oraz metody i techniki szacowania nieruchomości dokonuje rzeczoznawca majątkowy, uwzględniając w szczególności cel wyceny, rodzaj i położenie nieruchomości, przeznaczenie w planie miejscowym, stan nieruchomości oraz dostępne dane o cenach, dochodach i cechach nieruchomości podobnych. Ceny te koryguje się ze względu na cechy różniące nieruchomości podobne od nieruchomości wycenianej oraz uwzględnia się zmiany poziomu cen wskutek upływu czasu (przepis z art. 154 ust. 1 zdanie drugie u.g.n.). W przypadku braku planu miejscowego przeznaczenie nieruchomości ustala się na podstawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (przepis z art. 154 ust. 2 u.g.n.).

Określając w opinii uzupełniającej wartość udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), biegły sądowy z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1) zastosował podejście porównawcze, które polega na określeniu wartości nieruchomości przy założeniu, że wartość ta odpowiada cenom, jakie uzyskano za nieruchomości podobne, które były przedmiotem obrotu rynkowego (art. 153 ust. 1 u.g.n.); określił przy tym wartość rynkową tej nieruchomości z uwzględnieniem aktualnego sposobu jej użytkowania i po uprzednim ustaleniu, że wieś S. jest położona na południowych obrzeżach B. i zatraciła rolniczy charakter, a w zasadzie stanowi część miasta; biegły zastosował przy tym współczynnik korygujący 0,8 – z uwagi na brak decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; powody, dla których tylko działce o numerze (...) przydał potencjał inwestycyjny (perspektywę zabudowy) biegły należycie uzasadnił w ustnych wyjaśnieniach opinii złożonej na piśmie (k. 211-212).

Jak podkreśla się w orzecznictwie, dowód z opinii biegłego podlega ocenie sądu z zastosowaniem art. 233 § 1 k.p.c. według właściwych dla przedmiotu opinii kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00, LEX nr 77046).

Sąd pierwszej instancji takiej oceny dokonał, a zamieszczone w apelacji wnioskodawczyni zarzuty, dotyczące naruszenia art. 212 § 1 k.c. poprzez błędne ustalenie wysokości dopłat pieniężnych i art. 233 k.p.c., a nadto naruszenia przepisu postępowania, polegającego na błędnej ocenie materiału dowodowego, w szczególności błędnej ocenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, nie zostały nawet należycie uzasadnione.

Nie mogą też być skuteczne podniesione w apelacji wnioskodawczyni braki w zakresie treści uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być bowiem usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego – a tak w rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy sprawie nie jest (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2009 r., I UK 129/09, LEX nr 558286).

Złożenie przez pełnomocnika uczestników postępowania na rozprawie wyznaczonej przez Sąd pierwszej instancji na dzień 17 stycznia 2014 r. decyzji Burmistrza Miasta B. z dnia 9 grudnia 2013 r. o numerze (...), ustalającej uczestnikowi postępowania P. O. warunki zabudowy na działce oznaczonej numerem geodezyjnym (...), położonej w obrębie (...) S., zlokalizowanej w B. przy ul. (...), zniosło konieczność zastosowania przy ustalaniu wartości rynkowej tej działki współczynnika korygującego 0,8 (zastosowanego przez biegłego M. A. w opinii uzupełniającej z uwagi na brak decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu), zaś ustalenie jej aktualnej wartości rynkowej sprowadziło do prostej operacji rachunkowej; prostota tej operacji uzasadniała z kolei pominięcie przez Sąd Rejonowy przy tej czynności dowodu z kolejnej opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

Przy tej czynności Sąd Rejonowy popełnił jednak omyłkę rachunkową, wymagającą – z uwagi na zgłoszony w apelacji wnioskodawcy zarzut dotyczący wadliwego ustalenia przez ten Sąd wartości udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) – korekty ustalonej w punkcie 2 pod literą c zaskarżonego orzeczenia wartości udziału w nieruchomości tam opisanej – co też Sąd Okręgowy uczynił w podpunkcie 1 punktu I postanowienia (44.184,00 zł : 0,8 = 55.230,00 zł; 55.230,00 zł + 1.440,00 zł = 56.670,00 zł).

Z tych właśnie przyczyn zamieszczone w apelacji wnioskodawcy zarzuty, dotyczące naruszenia art. 212 § 1 k.c. poprzez błędne ustalenie wysokości dopłat pieniężnych i art. 233 k.p.c., a nadto naruszenia przepisu postępowania, polegającego na błędnej ocenie materiału dowodowego, w szczególności błędnej ocenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, nie mogły zostać uznane za zasadne.

Nie są też zasadne zamieszczone w apelacji M. C. zarzuty naruszenia art. 212 § 1 k.c. poprzez ustalenie wysokości dopłat pieniężnych bez uwzględnienia stanowiska wszystkich uczestników postępowania w zakresie ustalenia wartości nieruchomości o numerze (...) w kwocie wyliczonej w pierwszej opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, tj. w kwocie 4.848,00 zł, i art. 622 § 2 k.p.c. Uwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji zarzutów pełnomocnika uczestników postępowania do sporządzonej w formie pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1), zamieszczonych w piśmie procesowym z dnia 9 lipca 2013 r., dopuszczenie przez ten Sąd dowodu z uzupełniającej opinii tegoż biegłego – w celu ustalenia wartości nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), metodą porównawczą, w oparciu o nieruchomości zlokalizowane na terenie gminy miejskiej B. – i wreszcie przedstawienie przez pełnomocnika wnioskodawcy na rozprawie w dniu 28 marca 2014 r. warunku, po spełnieniu którego mocodawcy byłaby skłonna wyrazić zgodę na przyznanie na jej wyłączną własność działki o numerze (...), wyklucza, w opinii Sądu Okręgowego, uznanie, że w rozpoznawanej sprawie wszyscy współwłaściciele złożyli zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności (art. 622 § 2 k.p.c.).

Zamieszczony w apelacji wnioskodawcy zarzut naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. – poprzez błędną ocenę materiału dowodowego akt sprawy i uznanie, że roszczenie o zapłatę kwoty 250,00 zł poniesionej przez powoda tytułem sporządzenia prywatnej kalkulacji szkody jest uzasadnione, w sytuacji gdy ustalenia tej opinii ani nie były podstawą określenia kwoty dochodzonej od pozwanej, ani nie były zbieżne z ustaleniami opinii biegłego sądowego, przez co nie przyczyniły się do poczynienia ustaleń w przedmiotowej sprawie – wydaje się natomiast nieporozumieniem, jako zupełnie nieprzystający do okoliczności sprawy.

Trafne są natomiast stawiane przez M. C. zaskarżonemu orzeczeniu zarzuty naruszenia art. 212 § 2 k.c. i art. 316 § 1 k.p.c.

W postanowieniu z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 187/12, LEX nr 1267162, Sąd Najwyższy wskazał, że „W postępowaniu o podział majątku wspólnego, sąd nie może wbrew woli uczestnika przyznać mu prawa majątkowego i zasądzić od niego na rzecz innego uczestnika spłatę lub dopłatę (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 § 2 k.c.). Powody sprzeciwu uczestnika są prawnie irrelevantne. Również wzgląd na zasady współżycia społecznego i interesy uczestników nie uzasadnia orzekania w taki sposób o podziale.” Z kolei w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2013 r., II CSK 459/12, LEX nr 1347837, Sąd Najwyższy stwierdził, iż „Ustalając, czy współwłaściciel wyraził zgodę na przyznanie mu w wyniku podziału rzeczy wspólnej, należy także uwzględnić warunki przedstawione przez tego współwłaściciela przejęcia tej rzeczy, w szczególności odnoszące się do jej wartości, decydującej zarazem o wysokości spłat, jakie będzie zobowiązany ponosić wobec pozostałych współwłaścicieli. Uzależnienie zgody współwłaściciela na przyznanie mu na wyłączną własność rzeczy w ramach podziału od ustalenia jej wartości na określonym poziomie zasługuje na uwzględnienie przez sąd orzekający o podziale rzeczy. Sam współwłaściciel może bowiem zadecydować o tym, czy jest zainteresowany nabyciem rzeczy w całości o określonej wartości przy uwzględnieniu nie tylko własnej sytuacji materialnej i osobistej, ale również własnych preferencji co do angażowania w przyszłości środków finansowych na nabycie własności rzeczy z wyłączeniem bądź ograniczeniem możliwości ich wykorzystania na inne cele. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że współwłaściciel wyraził zgodę na przyznanie mu na wyłączną własność rzeczy, jeżeli

zgodę na taki sposób zniesienia współwłasności uzależnił od przyjęcia przez sąd określonej wartości rzeczy będącej przedmiotem podziału, a sąd ustalił ją na wyższym poziomie.”.

Taka sytuacja miała miejsce w rozpoznawanej sprawie, gdyż przed Sądem pierwszej instancji wnioskodawczyni wniosła o przyznanie jej na własność udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), z ewentualnym obowiązkiem spłaty pozostałych współwłaścicieli, pod warunkiem, że jej wartość nie zostanie ustalona powyżej wskazanej przez nią kwoty. W szczególności na rozprawie w dniu 28 marca 2014 r., poprzedzającej zamknięcie rozprawy przed Sądem pierwszej instancji, pełnomocnik M. C. wyraził zgodę na przyznanie mocodawczyni udziału w owej nieruchomości pod warunkiem ustalenia jej wartości na poziomie ustalonym w opinii sporządzonej w formie pisemnej przez biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1) w dniu 13 czerwca 2013 r., a nie w opinii uzupełniającej, sporządzonej przez tegoż biegłego w tej samej formie w dniu 20 września 2013 r.

Według art. 567 § 3 k.p.c. do postępowania o podział majątku wspólnego, o ile co innego nie wynika z przepisów § 2 i 3 tego artykułu, stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku, tj. art. 680-689 k.p.c., które w art. 688 k.p.c., zawierają odesłanie w kwestiach w nich nie uregulowanych, do odpowiedniego stosowania przepisów o postępowaniu w sprawach o zniesienie współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i § 3 k.p.c.

Przepisy prawa cywilnego materialnego o zniesieniu współwłasności przewidują trzy sposoby wyjścia ze współwłasności, z których najbardziej preferowanym przez ustawodawcę jest podział fizyczny rzeczy (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 211 k.c.). Jeśli natomiast rzecz nie daje się podzielić, gdyż byłoby to sprzeczne z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym jej przeznaczeniem albo pociągałoby za sobą istotną jej zmianę lub znaczne zmniejszenie wartości, wówczas może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli, z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów k.p.c. (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 § 2 k.c.).

Konkretny jednak sposób zniesienia współwłasności rzeczy zależny jest przede wszystkim od woli wszystkich jej współwłaścicieli. W toku postępowania o podział majątku wspólnego sąd powinien nakłaniać zainteresowanych do zgodnego przeprowadzenia podziału, wskazując im sposoby mogące do tego doprowadzić. Gdy uczestnicy postępowania złożą zgodny wniosek co do sposobu podziału, sąd wyda postanowienie odpowiadające treści wniosku, jeżeli projekt podziału nie sprzeciwia się prawu ani zasadom współżycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych (art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. i art. 622 § 1 i 2 k.p.c.). Uczestnicy powinni podać sądowi m.in. dane co do swoich zarobków i majątku, wyjaśnić, w jaki sposób korzystali z majątku wspólnego, jak również przedstawić inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co każdy z nich ma otrzymać w wyniku podziału (art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 682 § 1 k.p.c.).

W rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy sprawie pełnomocnik wnioskodawczyni przedstawił warunki przejęcia udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości rolnej położonej w S., gm. B., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), w szczególności dotyczące jej wartości, na rozprawie wyznaczonej przez Sąd Rejonowy na dzień 28 marca 2014 r. (k. 226); uczestnicy postępowania konsekwentnie nie wyrazili w toku postępowania przez Sądem pierwszej instancji zgody na przyznanie im udziału w tym przedmiocie majątkowym.

Przepisy o zniesieniu współwłasności tylko w przypadku gospodarstwa rolnego w sposób wyraźny wskazują, kiedy może nastąpić jego sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Stosownie do art. 214 § 3 i 4 k.c., zarządzenie sprzedaży gospodarstwa rolnego w celu zniesienia jego współwłasności, następuje na wniosek wszystkich współwłaścicieli, względnie gdy żaden z nich nie wyraził zgody na przyznanie mu gospodarstwa.

W uzasadnieniu powołanego już wyżej postanowienia z dnia 14 listopada 2012 r., II CSK 187/12, Sąd Najwyższy wskazał jednak, że „W postanowieniu z dnia 4 listopada 1998 r., II CKN 347/98, (OSNC 1999/6/108) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeżeli przy zniesieniu współwłasności żaden ze współwłaścicieli nie wyraża zgody na przyznanie mu rzeczy, sąd zarządzi jej sprzedaż. W uzasadnieniu wskazał, że błędne byłoby rozumowanie a contrario z art. 214 § 4 k.p.c. i przyjmowanie dopuszczalności przyznawania rzeczy nie wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego

współwłaścicielowi, który jej nie chce. Skoro więc przy znoszeniu współwłasności gospodarstwa rolnego, gdzie interes współwłaścicieli często musi ustąpić przed interesem ogólnym, wprowadzony został wyraźny nakaz sprzedaży w wypadku nie wyrażenia zgody przez żadnego ze współwłaścicieli na przyznanie mu gospodarstwa, to tym bardziej uzasadniona jest sprzedaż rzeczy nie będącej składnikiem gospodarstwa rolnego, której nie chce żaden ze współwłaścicieli. Stanowisko to potwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 174/02 (niepubl.). Pogląd ten spotkał się także z aprobatą przedstawicieli doktryny prawniczej.”.

W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 174/02, LEX nr 750016, stwierdzono mianowicie, że tego rodzaju sytuacja, gdy żaden ze współwłaścicieli nie wyraża zgody na przyznanie mu rzeczy, oznacza – zgodnie z art. 212 § 2 k.c. – że rzecz nie daje się podzielić.

Ponieważ uzależnienie zgody współwłaściciela na przyznanie mu na wyłączną własność rzeczy w ramach podziału od ustalenia jej wartości na określonym poziomie zasługuje na uwzględnienie przez sąd orzekający o podziale rzeczy (o czym wyżej), a w postępowaniu o podział majątku wspólnego (dział spadku) sąd nie może wbrew woli uczestnika przyznać mu prawa majątkowego i zasądzić od niego na rzecz innego uczestnika spłatę lub dopłatę (art. 46 k.r.o. w zw. z art. 1035 k.c. i art. 212 § 2 k.c.), przeto konieczne stało się zarządzenie przez Sąd Okręgowy sprzedaży – stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego – udziału w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości rolnej opisanej szczegółowo pod literą c punktu 2 zaskarżonego postanowienia. Uzyskaną w drodze licytacji publicznej kwotę Sąd Okręgowy postanowił podzielić pomiędzy wnioskodawczynię M. C. i uczestników postępowania N. O. i P. O. stosownie do przypadających im udziałów w spadku pozostałym po A. O., synu A. i M., zmarłym dnia (...) w B. i tamże ostatnio stale zamieszkałym, czyli po 1/3 części.

Przedstawione wyżej rozstrzygnięcie znajduje oparcie w regulacji z art. 212 § 2 k.c. i z art. 625 k.p.c.

Jeśli zaś chodzi o skuteczność stawianego przez uczestników postępowania zaskarżonemu orzeczeniu zarzutu sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającej na przyjęciu, iż w skład schedy spadkowej po A. O. nie wchodziły koszty wykształcenia ogólnego i zawodowego wnioskodawczyni, w łącznej kwocie 16.000,00 zł, to nie można mu, w opinii Sądu Okręgowego, takiego przymiotu przypisać.

W świetle regulacji z art. 1043 k.c. na schedę spadkową podlegają zaliczeniu koszty wychowania oraz wykształcenia ogólnego i zawodowego, o ile koszty te przekraczają przeciętną miarę przyjętą w danym środowisku. Miara kosztów musi być ustalana indywidualnie, w odniesieniu do danego środowiska, na przykład osoby o przeciętnych dochodach spośród kilkorga dzieci jedno wysyłają na studia za granicę, łożąc na ten cel znaczne środki, co uniemożliwia pozostałym dzieciom kontynuowanie nauki po ukończeniu szkoły podstawowej.

Należy przy tym zgodzić się z poglądem, że zaliczeniu na schedę spadkową podlega jedynie nadwyżka kosztów przekraczająca przeciętną miarę, a nie wszystkie koszty wykształcenia.

Zważywszy na niewadliwe, w ocenie Sądu Okręgowego, ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, dotyczące miejsca, czasu trwania czy wreszcie wielkości kosztów związanych z edukacją zstępnych A. O. na poziomie szkoły wyższej, zaprezentowana przez tenże Sąd konstatacja, że żadne z dzieci spadkodawcy nie otrzymało wykształcenia przekraczającego przeciętną miarę przyjętą w danym środowisku, jest poprawna i odpowiada rzeczywistemu stanowi rzeczy. W szczególności za przekraczające przeciętną miarę przyjętą w danym środowisku nie może być postrzegane pobieranie nauki przez okres jednego semestru (cztery miesiące) na uczelni w M., gdyż już samo doświadczenie życiowe wskazują, że poziom kosztów utrzymania w Polsce i na Białorusi w okresie pobierania przez wnioskodawczynię nauki w tym ostatnim kraju był co najwyżej zbliżony (jeśli nie niższy na Białorusi).

Dokonana przez Sąd Okręgowy korekta rozstrzygnięcia zamieszczonego w zaskarżonym postanowieniu w punkcie 5 pod literą a spowodowała konieczność modyfikacji wielkości spłat, jakie uczestnicy postępowania powinni uiścić na rzecz wnioskodawczyni.

Udziały zainteresowanych we współwłasności majątku będącego przedmiotem niniejszego postępowania przedstawiają się następująco:

Uczestniczka postępowania N. O. jest współwłaścicielką, z tytułu przypadającego jej udziału w majątku wspólnym, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, opisanego szczegółowo w zaskarżonym postanowieniu w punkcie 1 pod literą a. Dziedziczy też ona spadek pozostały po A. O. – w 1/3 części. Tym samym udział N. O. we współwłasności tegoż prawa da się wyrazić ułamkiem $\frac{2}{3}$ [$\frac{1}{2} + (\frac{1}{3} \times \frac{1}{2}) = \frac{1}{2} + \frac{1}{6} = \frac{3}{6} + \frac{1}{6} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$].

Udziały wnioskodawczyni M. C. i uczestników postępowania P. O. w spółdzielczym prawie do owego lokalu – przypadające im z tytułu spadkobrania po A. O. – dadzą się wyrazić ułamkiem $\frac{1}{6}$ ($\frac{1}{2} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{6}$).

Udziały wnioskodawczyni M. C. i uczestników postępowania N. O. i P. O. w prawie własności przedmiotów majątkowych opisanych szczegółowo w zaskarżonym postanowieniu w punkcie 2 pod literami od b do f – przypadające im z tytułu spadkobrania po A. O. – dadzą się wyrazić ułamkiem $\frac{1}{3}$.

Wartość przedmiotu majątkowego wyczerpującego majątek wspólny A. O. i N. O., opisanego szczegółowo w zaskarżonym postanowieniu w punkcie 1 pod literą a, wynosi 104.856,00 zł. Łączna wartość przedmiotów majątkowych wyczerpujących spadek pozostały po A. O., opisanych szczegółowo w zaskarżonym postanowieniu w punkcie 2 pod literami od b do f, wynosi 125.151,00 zł (bez uwzględnienia wartości nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O. – na nieruchomość oznaczoną numerem geodezyjnym (...), położoną w S., o wartości 168.327,00 zł).

Schedy przypadające poszczególnym współwłaścicielom dzielonego majątku kształtują się następująco:

1) przypadająca N. O. – wynosi 111.621,01 zł [$(\frac{2}{3} \times 104.856,00 \text{ zł}) + (\frac{1}{3} \times 125.151,00 \text{ zł}) = 69.904,00 \text{ zł} + 41.717,01 = 111.621,01 \text{ zł}$],

2) przypadająca M. C. – wynosi 59.193,01 zł [$(\frac{1}{6} \times 104.856,00 \text{ zł}) + (\frac{1}{3} \times 125.151,00 \text{ zł}) = 17.476,00 \text{ zł} + 41.717,01 = 59.193,01 \text{ zł}$],

3) przypadająca P. O. – wynosi 59.193,01 zł [$(\frac{1}{6} \times 104.856,00 \text{ zł}) + (\frac{1}{3} \times 125.151,00 \text{ zł}) = 17.476,00 \text{ zł} + 41.717,01 = 59.193,01 \text{ zł}$].

Wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania w wyniku niniejszego postępowania otrzymali przedmioty majątkowe (lub udział we współwłasności przedmiotów majątkowych) o następującej – łącznej – wartości (bez uwzględnienia wartości nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O. – na nieruchomość oznaczoną numerem geodezyjnym (...), położoną w S., o wartości 168.327,00 zł):

1) N. O. – 115.003,50 zł ($\frac{1}{2} \times 230.007,00 \text{ zł} = 115.003,50 \text{ zł}$),

2) M. C. – 0,00 zł,

3) P. O. – 115.003,50 zł ($\frac{1}{2} \times 230.007,00 \text{ zł} = 115.003,50 \text{ zł}$).

Nadwyżki wartości otrzymanego w tymże postępowaniu majątku nad wartość przysługującej schedy uczestnicy postępowania N. O. i P. O. powinni zwrócić wnioskodawczyni M. C. w formie spłat; wobec powyższego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie również w zakresie rozstrzygnięcia zamieszczonego w punkcie 6 – w sposób oznaczony podpunktach 3 i 4 punktu I sentencji postanowienia, określając jednocześnie – odpowiednio do możliwości finansowych zobowiązanych – terminy płatności tychże spłat, a także skutki opóźnienia w ich płatności.

W takim też zakresie została niejako uwzględniona apelacja uczestników postępowania – co do zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów postępowania mającego istotny wpływ na jego wynik, a w szczególności art. 233 k.p.c., poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów oraz potraktowanie materiału dowodowego

sprawy w sposób wybiórczy, skutkującej uznaniem, iż uczestnicy postępowania są w stanie uiścić kwotę w wysokości 76.692,79 zł, zasądzoną tytułem spłaty na rzecz wnioskodawczyni, w czterech ratach.

Jednocześnie odpowiedniej korekty wymagało dokonane przez Sąd pierwszej instancji rozliczenie nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O., rozliczenie nakładów poczynionych z majątku osobistego N. O. na majątek wspólny A. O. i N. O. oraz rozliczenie spłaconych przez N. O. długów spadkowych – Sąd Rejonowy błędnie bowiem rozliczył należności z tych tytułów ze spłatą z tytułu podziału majątku wspólnego przysługującą wnioskodawcy od uczestników postępowania.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 1 grudnia 2011 r., I CSK 78/11, LEX nr 1129066, wskazał, że rozstrzygnięcie w postępowaniu o podział majątku wspólnego o roszczeniach z tytułu nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny poczynionych w okresie między ustaniem wspólności a dokonaniem podziału majątku wspólnego nie należy do istoty postępowania o podział majątku wspólnego, lecz następuje przy okazji tego postępowania, w celu ostatecznego zakończenia wszystkich kwestii wiążących się z podziałem majątku wspólnego; sam fakt rozpoznania roszczeń z tytułu poczynionych nakładów na majątek objęty wspólnością w postępowaniu nieprocesowym, nie uzasadnia stosowania do reguł rządzących rozstrzygnięciem tych roszczeń zasad odmiennych od tych, jakie rządzą rozstrzygnięciem tych roszczeń w procesie. Z kolei w postanowieniu z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 138/11, OSNC 2012/7-8/89, Sąd Najwyższy podkreślił, że o ile ewentualne rozstrzygnięcie w tzw. sprawie działowej o spłacie czy dopłacie w związku z różnicą wartości udziałów współwłaścicieli musi zapaść z urzędu jako konieczny element orzeczenia znoszącego współwłasność, o tyle o tzw. roszczeniach dodatkowych z tytułu posiadania rzeczy objętej współwłasnością, w szczególności z tytułu nakładów na rzecz lub pobierania z niej pożytków – tylko na żądanie zainteresowanych współwłaścicieli. Przed wszczęciem postępowania o zniesienie współwłasności roszczenia z tego tytułu rozpoznawane są w postępowaniu procesowym; do postępowania o zniesienie współwłasności – w wypadku czasowego zbiegu – przekazane zostały w imię kompleksowości załatwiania spraw i eliminowania zbędnych postępowań sądowych. Różny charakter przedmiotu orzekania wymaga zamieszczenia rozstrzygnięcia o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy i pobierania pożytków w oddzielnym punkcie sentencji postanowienia. Dotyczy to zarówno rozstrzygnięć uwzględniających żądanie, jak i rozstrzygnięć negatywnych, czyli oddalających żądanie w całości lub w części (por. nadto: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I CSK 323/11, LEX nr 1164719; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1997 r., II CKN 395/97, LEX nr 50532).

Z kolei w uzasadnieniu postanowienia z dnia z dnia 21 lutego 2008 r. (III CZP 148/07, OSNC 2009/2/23, Biul.SN 2008/2/10) Sąd Najwyższy wskazał, że „Należy poza tym zauważyć, że przedmiotami majątkowymi, które wchodzi w skład majątku wspólnego (art. 31 § 1 k.r.o.) są – obok rzeczy – prawa, a w szczególności wierzytelności z tytułu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek innej osoby. Gdy tą osobą nie jest jeden z małżonków, wierzytelności te w sprawie o podział majątku wspólnego podlegają uwzględnieniu przy ustaleniu składu majątku podlegającego podziałowi (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1970 r., III CZP 18/70, OSNCP 1971, nr 2, poz. 18), a ustalenia tego sąd dokonuje z urzędu (art. 684 w związku z art. 567 § 3 k.p.c.). Uzasadnia to także orzekanie z urzędu o zwrocie wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, pomimo że roszczenia o ich zwrot nie uwzględnia się przy ustaleniu składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi – jak wynika z art. 45 § 1 k.r.o. i art. 567 § 1 k.p.c. – rozstrzygnięcie o zwrocie tych wydatków i nakładów jest w sprawie o podział majątku wspólnego orzeczeniem dodatkowym.

Także w doktrynie podkreśla się, że należności z tytułu roszczeń dodatkowych nie podlegają potrąceniu z ustalonymi spłatami lub dopłatami. Praktyka polegająca na potrącaniu wierzytelności z tytułu roszczeń dodatkowych z wierzytelnościami z tytułu spłat i dopłat nie znajduje uzasadnienia ani w przepisach prawa materialnego, ani w przepisach normujących postępowania działowe. Nie może jej uzasadniać przyjęta dla postępowań działowych zasada kompleksowego rozstrzygnięcia, nie tylko o podziale rzeczy czy praw, ale także o roszczeniach związanych z dokonanym działem (art. 567 § 1 k.p.c., art. 618 § 1 k.p.c. i art. 686 k.p.c.). Ustalony w wyniku przeprowadzonego postępowania o dział spadku spłata lub dopłata należą do istoty tego postępowania, natomiast rozliczenie należności z tytułu roszczeń wymienionych w art. 686 k.p.c. następuje niejako przy okazji toczącego się postępowania działowego i ma jedynie charakter akcesoryjny. Odmiennosc obu tych rodzajów wierzytelności prowadzi do wniosku, że potrącenie w

tym wypadku jest niedopuszczalne. Dopuszczenie potrącenia tych wierzytelności poddawałoby także w wątpliwość możliwość wydawania postanowień częściowych obejmujących roszczenia z art. 686 k.p.c., gdy wyprowadzenie tzw. „ostatecznego salda” co do ustalonych w toku postępowania należności byłoby możliwe tylko w postanowieniu końcowym. Zaznacza się przy tym, że dopuszczalne jest potrącenie wzajemne wierzytelności z tytułu roszczeń z art. 686 k.p.c., ale pod warunkiem złożenia oświadczenia o potrąceniu (por. Andrzej Stempniak. Postępowanie o dział spadku. CH Beck, Warszawa 2010, s. 247).

W świetle przedstawionych wyżej poglądów Sądu Najwyższego i doktryny, które Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje z własne, trzeba uznać, że Sąd pierwszej instancji mógł wyprowadzić tzw. „ostateczne saldo” co do ustalonych należności wnioskodawczyni z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O., co do ustalonych należności uczestniczki postępowania N. O. z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych z jej majątku osobistego na majątek wspólny A. O. i N. O. oraz co do ustalonych należności uczestniczki postępowania N. O. z tytułu spłaconych przez nią długów spadkowych, o ile któryś z zainteresowanych złożyłby wobec drugiego oświadczenie o potrąceniu w rozumieniu art. 498 § 1 k.c.; taka sytuacja nie miała jednak w niniejszej sprawie miejsca.

Z tych właśnie przyczyn Sąd Rejonowy nie mógł dokonać potrącenia należności wnioskodawczyni z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O., należności uczestniczki postępowania N. O. z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych z jej majątku osobistego na majątek wspólny A. O. i N. O. i należności uczestniczki postępowania N. O. z tytułu spłaconych przez nią długów spadkowych ze spłatą z tytułu podziału majątku wspólnego przysługującą wnioskodawczyni od uczestniczki postępowania N. O.. Sąd pierwszej instancji winien był zatem rozstrzygnąć o tych należnościach w oddzielnym punkcie sentencji postanowienia, zaś w oddzielnym punkcie o spłacie z tytułu podziału majątku wspólnego, przysługującej wnioskodawczyni od uczestników postępowania.

Dokonując koniecznej w tych okolicznościach korekty orzeczenia Sądu Rejonowego Sąd Okręgowy dodał po punkcie 6a punkt 6b i tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O., rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego N. O. na majątek wspólny A. O. i N. O. oraz rozliczenia spłaconych przez N. O. długów spadkowych zasądził od uczestniczki postępowania N. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 10.540,04 zł. Tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O. wnioskodawczyni należy się bowiem od uczestniczki postępowania N. O. – której w wyniku tegoż postępowania przypadł, na współwłasność w częściach równych z uczestnikiem postępowania P. O., składnik majątkowy opisany szczegółowo pod literą b punktu 2 zaskarżonego postanowienia, na który to składnik, stanowiący majątek osobisty A. O., został poczyniony nakład z majątku wspólnego A. O. i N. O. – kwota 10.540,04 zł ($1/6 \times 168.327,00 \text{ zł} = 28.054,50 \text{ zł}$; $28.054,50 \text{ zł} : 2 = 14.027,25 \text{ zł}$). Z kolei tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku osobistego N. O. na majątek wspólny A. O. i N. O. uczestniczce postępowania N. O. należy się od wnioskodawczyni kwota 2.450,00 zł ($7.350,00 \text{ zł} : 3 = 2.450,00 \text{ zł}$). Natomiast tytułem rozliczenia spłaconych przez N. O. długów spadkowych uczestniczce postępowania N. O. należy się od wnioskodawczyni kwota 1.037,21 zł ($3.111,64 \text{ zł} : 3 = 1.037,21 \text{ zł}$). $10.540,04 \text{ zł} - 2.450,00 \text{ zł} - 1.037,21 \text{ zł} = 10.540,04 \text{ zł}$.

Dokonując koniecznej w tych okolicznościach korekty orzeczenia Sądu Rejonowego Sąd Okręgowy dodał nadto po punkcie 6b punkt 6c i tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O. zasądził od uczestnika postępowania P. O. na rzecz wnioskodawczyni M. C. kwotę 14.027,24 zł. Tytułem rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego A. O. i N. O. na majątek osobisty A. O. wnioskodawczyni należy się bowiem od uczestnika postępowania P. O. – któremu w wyniku tegoż postępowania przypadł, na współwłasność w częściach równych z uczestniczką postępowania N. O., składnik majątkowy opisany szczegółowo pod literą b punktu 2 zaskarżonego postanowienia, na który to składnik, stanowiący majątek osobisty A. O., został poczyniony nakład z majątku wspólnego A. O. i N. O. – kwota 10.540,04 zł ($1/6 \times 168.327,00 \text{ zł} = 28.054,50 \text{ zł}$; $28.054,50 \text{ zł} : 2 = 14.027,25 \text{ zł}$).

Zasadna okazała się też apelacja wnioskodawczyni, dotycząca zamieszczonego w punkcie 9 zaskarżonego postanowienia rozstrzygnięcia o kosztach sądowych.

O kosztach sądowych i kosztach postępowania Sąd pierwszej instancji orzekł – odpowiednio w punktach 9 i 10 sentencji zaskarżonego postanowienia – w oparciu o przepis z art. 520 § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni postuluje w apelacji orzeczenie o brakujących wydatkach i kosztach postępowania przed Sądem Rejonowym na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 520 § 2 k.p.c.)

Art. 520 § 2 k.p.c. stanowi, iż jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

W myśl przytoczonego przez Sąd Okręgowy art. 520 § 2 k.p.c., różny stopień zainteresowania wynikiem postępowania lub sprzeczność interesów uprawnia sąd do stosunkowego rozdzielenia obowiązku zwrotu kosztów lub włożenia go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników.

Sprzeczność interesów uprawnia z kolei sąd do włożenia na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązku zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika (art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c.). Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępowania niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 zdanie drugie k.p.c.).

W ocenie Sądu Okręgowego w sprawie niniejszej nie istniały jednak wystarczające przesłanki do odstąpienia przez Sąd Rejonowy przy orzekaniu zarówno o kosztach sądowych, jak i o kosztach postępowania od wyrażonej w § 1 art. 520 § 1 k.p.c. zasady ich ponoszenia przez każdego uczestnika.

Zgodnie z ową zasadą każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają go zarówno koszty tej czynności, której sam dokonał (takich jak koszty środka odwoławczego czy ustanowienia pełnomocnika), jak i czynności podjętej w jego interesie, także przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu, np. koszty opinii biegłego.

Zasada ujęta w art. 520 § 1 k.p.c. jest nienaruszalna wtedy, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub – mimo braku tej równości – ich interesy są wspólne. W pozostałych wypadkach sąd może od tej zasady odstąpić i na żądanie uczestnika, albo z urzędu – jeżeli działa bez adwokata lub radcy prawnego (art. 109 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.) – orzec według dyrektyw określonych w art. 520 § 2 lub 3 k.p.c.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 listopada 2010 r. (III CZ 47/10, LEX nr 970082), wyszczególnienie sytuacji, w których interesy uczestników postępowania nieprocesowego są sprzeczne, a więc tych sytuacji, o których mowa w art. 520 § 2 i 3 k.p.c., nie jest możliwe. Można jednak przyjąć, że w sprawach tzw. działowych, do których należy także sprawa o podział majątku wspólnego, nie występuje sprzeczność interesów między tymi uczestnikami (współwłaścicielami, spadkobiercami), którzy domagają się podziału (zniesienia współwłasności, działu spadku, podziału majątku wspólnego), niezależnie od tego, jaki sposób dokonania podziału proponują i jakie wnioski składają w tym względzie.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym apelację wnioskodawczyni od postanowienia wydanego przez Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim w dniu 11 kwietnia 2014 r. przedstawiony w poprzednim akapicie pogląd aprobuje w całości, a konsekwencją tej aprobaty jest oddalenie apelacji M. C., wywiedzionej od zamieszczonego w punkcie 10 zaskarżonego postanowienia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Z tych samych niejako przyczyn apelacja wnioskodawczyni, dotycząca zamieszczonego w punkcie 9 zaskarżonego postanowienia rozstrzygnięcia o kosztach sądowych, jest zasadna.

Jak już wyżej Sąd Okręgowy wskazał, obowiązek poniesienia kosztów postępowania związanych z udziałem w sprawie oznacza, że uczestnik ponosi koszty nie tylko tych czynności, które sam dokonał, takich jak koszty środka

odwoławczego, ustanowienia pełnomocnika, ale i tych, które zostały dokonane przez sąd na jego wniosek, np. koszty opinii biegłego.

Ze sprawą niniejszą związane są istocie opłaty sądowe w łącznej wysokości 1.500,00 zł [w wysokości 500,00 zł, należna Skarbowi Państwa od wniosku o dział spadku, obciążająca z mocy art. 51 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1025; zwanej dalej u.k.s.c.), wnioskodawczynię oraz w wysokości 1.000,00 zł, należna Skarbowi Państwa od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej, obciążająca z mocy art. 38 ust. 1 w zw. z art. 2 ust. 2 u.k.s.c. uczestników postępowania, skredytowana tymczasowo przez Skarb Państwa].

Ze sprawą niniejszą związane są też wydatki w łącznej wysokości 2.627,18 zł.

Dowód ze sporządzonej w formie pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1) (w dniu 13 czerwca 2013 r.) został przeprowadzony na wniosek wszystkich zainteresowanych; wydatki związane z przeprowadzeniem tego dowodu zostały pokryte do kwoty 1.400,00 zł z zaliczek uiszczonych przez zainteresowanych (w wysokości 700,00 zł, uiszczonych przez wnioskodawczynię i zapisanej w Księdze zaliczek sądowych pod poz. 352c/13, i w wysokości 700,00 zł, uiszczonych przez uczestników postępowania i zapisanej w Księdze zaliczek sądowych pod poz. 430c/13), zaś do kwoty 605,45 zł skredytowane tymczasowo przez Skarb Państwa. Dowód ze sporządzonej w formie pisemnej uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1) (w dniu 20 września 2013 r.) został przeprowadzony w interesie uczestników postępowania; wydatki związane z przeprowadzeniem tego dowodu zostały pokryte w całości, tj. do kwoty 196,62 zł z zaliczki uiszczonych przez uczestników postępowania (w wysokości 600,00 zł, zapisanej w Księdze zaliczek sądowych pod poz. 864c/13). Dowód ze sporządzonej w formie pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości M. K. (w dniu 21 października 2013 r.) został przeprowadzony na wniosek uczestników postępowania; wydatki związane z przeprowadzeniem tego dowodu zostały pokryte do kwoty 403,38 zł z zaliczki uiszczonych przez uczestników postępowania (w wysokości 600,00 zł, zapisanej w Księdze zaliczek sądowych pod poz. 864c/13), zaś do kwoty 21,73 zł skredytowane tymczasowo przez Skarb Państwa.

Uczestniczka postępowania N. O. uiszczyła nadto zaliczkę na poczet wydatków w wysokości 300,00 zł, zapisaną w Księdze zaliczek sądowych pod poz. 822c/13) i nierozdysponowaną przez Sąd Rejonowy. Tę ostatnią Sąd Okręgowy zaliczył na poczet skredytowanych tymczasowo przez Skarb Państwa – do kwoty 605,45 zł – wydatków, związanych z przeprowadzeniem dowodu ze sporządzonej w formie pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości inż. M. A. (1) (w dniu 13 czerwca 2013 r.).

Zainteresowani byli zatem dłużnikami Skarbu Państwa, z tytułu skredytowanych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatków, do kwoty 327,18 zł.

Kierując się podanym wyżej rozumieniem przepisu z art. 520 § 1 k.p.c. i dotychczasową partycypacją zainteresowanych w ponoszeniu kosztów sądowych Sąd Okręgowy zmienił rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji dotyczące tychże kosztów i zamieszczone w punktach 8 i 9 zaskarżonego postanowienia w sposób oznaczony w podpunktach 7, 8 i 9 punktu I sentencji postanowienia.

Wobec powyższego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmieniono zaskarżone postanowienie jak w punkcie I sentencji. W pozostałej części apelacji wnioskodawczyni i uczestników postępowania podlegały – jako pozbawione uzasadnionych zarzutów – w punkcie II sentencji oddaleniu, a to na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 520 § 1 k.p.c. – nie znajdując, przy oznaczonych w obu apelacjach granicach zaskarżania, usprawiedliwionych podstaw do odstąpienia od zamieszczonej tam przez ustawodawcę zasady, iż każdy uczestnik postępowania nieprocesowego ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (w tym i koszty postępowania odwoławczego; zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 13/12, LEX nr 1232808; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZ

46/10, OSNC 2011/7-8/880; powołane już postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r. (III CZ 47/10, LEX nr 970082)._